

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

VNS 12/2025 vp Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Ylen lausunto laajakaistakapasiteetin riittämättömyydestä haja-asutusalueilla

Yleisradio esittää lausuntonaan valtioneuvoston maaseutupoliittisesta selonteosta (VNS 12/2025 vp) seuraavaa.

Laajakaistayhteydet kriittisen tärkeitä niin normaali- kuin poikkeusoloissa

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko kuvaa tarkasti laajakaistayhteyksien merkittäviä puutteita haja-asutusalueilla jaksossa ”3.5.5 Välttämättömät digitaaliset yhteydet” (s. 76-78).

Jaksossa ”3.7 Maaseudun elinvoima kokonaisturvallisuuden kehityksessä” (s. 88 - 93) selonteko käsittelee kattavasti monia huoltovarmuuden osatekijöitä kuten tieverkoston kuntoa. Selonteon mukaisesti kokonaisuun puoltustuksen kannalta on tärkeää, että poikkeusoloihin varautumisessa huomioidaan sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset ennakoivasti jo normaalioloissa esimerkiksi säädösvalmistelussa ja infrastruktuurin kehittämisessä .

Selonteko toteaa, että mobiili- ja laajakaistayhteyksien saatavuus vaikuttaa suoraan esimerkiksi edellytyksiin vastaanottaa uutis- ja viranomaisviestintää. Selonteko jättää kuitenkin vähemmälle tiedon huoltovarmuuden: luotettavan tiedon ääreen pääsy on suomalaisten perusoikeus ja keskeinen osa yhteiskunnan resilienssiä. Väestön tarve saada luotettavaa tietoa kasvaa poikkeusolojen aikana. Ukrainan sodan perusteella tiedämme, että yhteiskunnan kyky selviytyä ääritilanteissa edellyttää muun ohessa kansalaisten mahdollisuutta saada luotettavaa ja ajantasaista tietoa. Journalistinen media toimii myös vastavoimana verkossa leviävälle ei-toivotulle disinformaatiolle. Tiedon tarve kulminoituu poikkeusoloissa väestönsuojelutiedotteisiin, mutta ei rajoitu niihin.

Tiedon huoltovarmuus perustuu keskeisesti laajakaistayhteyksiin

Koko väestön tiedonsaanti perustui pitkään joukkotiedotusvälineisiin eli tv- ja radiokanaviin sekä lehdistöön. Viimeisin muutos on mobiilin internetin tulo tärkeäksi uutisvälineeksi. [Reuters Institute Digital News Report 2025](#) -tutkimuksen mukaan (s.66) lähes puolet suomalaisista aloittaa päivänsä uutisilla puhelimesta.

Myös sosiaalinen media on yleistynyt nuorten aikuisten pääasiallisena nuorten aikuisten pääasiallisena uutislähteenä. (Reuters Institute Digital News Report 2025, s.10). Kiinalaisesta Tiktokista tuli jo vuonna 2023 suomalaisten nuorten tärkein uutismedia. Suomalaiset mediat ovat reagoineet tuomalla journalistiset uutissisältönsä myös some-alustoille, pyrkien samalla ohjaamaan yleisöä suomalaisten mediayritysten omiin uutispalveluihin.

Väestön mobiilikäytössä ja uutislähteissä tapahtunut muutos korostaa toimintavarmojen laajakaistayhteyksien tarvetta normaalioloissa ja riittävän kapasiteetin laajakaistayhteydet ovat edellytys väestön jokapäiväiselle tiedonsaannille. Poikkeusoloissa luotettavan tiedon saatavuus muodostuu yhä entistä välttämättömämmäksi.

Liikenne- ja viestintävaliokunta totesi edellä kuvaamamme kehityksen huoltovarmuusselonteosta antamassaan lausunnossa (LiVL 35/2022 vp - VNS 8/2022 vp) seuraavasti:

(19) Sähköisen viestinnän saatavuus poikkeusoloissa ja muissa kriisitilanteissa ja viranomaistiedottamisen toimivuus on perinteisesti nojautunut televisioverkkojen sekä erityisesti ULA-radioverkkojen toimintavarmuuteen. Nämä perinteiset verkot eivät kuitenkaan enää riitä koko väestön tavoittamiseen poikkeusoloissa, koska erityisesti nuoremmalla osalla väestöä ei välttämättä ole enää käytössään tv- ja radiovastaanottimia. Valiokunta korostaa, että viranomaisten kansalaisille suuntaaman viestinnän ja mediapalvelujen huoltovarmuus edellyttää siten välttämättä, että muun muassa teleyritysten varautumistoimilla turvataan laajakaistaverkkojen mahdollisimman häiriötön toiminta kaikissa olosuhteissa nopean tiedonkulun varmistamiseksi.

Ukrainan sota on osoittanut, että sähkönjakelun häiriöt ja että tv- ja radiolähetysmastojen vaurioherkkyys ovat siirtäneet väestön tiedonsaannin painopisteen verkkoon. ULA-radiokanavien toimintavarmuus kriisitilanteissa riippuu lähetysmastojen suojattavuudesta ja korjattavuudesta. Korkeiden broadcast-mastojen rakentaminen vie vuosia, kun laajakaistaverkkojen mastot valmistuvat kuukausissa.

Ratkaisu laajakaistakapasiteetin turvaamiseksi haja-asutusalueilla

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko suosittaa jaksossa ”5.1 Tavoite: Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta” (s. 106) muun muassa seuraavia toimia laajakaistakapasiteetin turvaamiseksi haja-asutusalueilla (alleviivaus on Ylen tekemä):

*Suositus 1: Varmistetaan kansalaisten ja alueellinen yhdenvertaisuus digitalisaatiotavoitteiden saavuttamiseksi
Kansalaisten ja alueellinen yhdenvertaisuus voidaan varmistaa*

...

- arvioimalla tarve nostaa Suomen laajakaistayhteyden yleispalveluvelvoite maaseudun elinvoiman uudistamista tukevalle tasolle;

- arvioimalla toimilupien laatu- ja kapasiteettivelvoitetta verkkotoimilupien uusimisen yhteydessä 2030-luvun alussa niin, että kapasiteetti vastaa maaseudun elinvoiman uudistamisen tarvetta;

...”

Yleisradio kannattaa erityisesti jälkimmäistä edellä siteeratuista selonteon suosituksista eli langattomien laajakaistaverkkojen toimilupiin sijoitettavaa kapasiteettivelvoitetta. Langattomien laajakaistaverkkojen vähimmäiskapasiteettivelvoite on määrättävissä valtioneuvoston päätöksellä voimassa olevan SVPL 16.3 §:n 6-kohdan perusteella. Kapasiteettivelvoitteen käyttöönotto ei siis edellytä uutta lainsäädäntöä vaan ainoastaan maan hallituksen tekemää viestintäpoliittista päätöstä.

Yleispalvelulaajakaistasäätelyn käyttö voi aiheuttaa valtiolle EU-lainsäädännön edellyttämän nettokustannusten korvaamisvelvollisuuden, mikä Ylen käsityksen mukaan vähentää tämän säätelyvälineen käyttökelpoisuutta julkisen talouden tiukan tilanteen takia (SVPL 93 - 94 §).

Kaupalliset investoinnit kiinteisiin laajakaistaverkkoihin ovat lisääntyneet viime vuosina. Kiinteiden laajakaistaverkkojen rakentamista tulee edelleen edistää viestintäpolitiikalla. Koska kiinteitä laajakaistayhteyksiä ei kuitenkaan tule olemaan tarjolla kaikkiin vakituisiin ja vapaa-ajan asuntoihin, osa väestöstä tulee olemaan pysyvästi langattomien laajakaistaverkkojen varassa. Tästä syystä viestintäpoliittisesti tärkeintä on langattomien laajakaistaverkkojen riittävän kapasiteetin turvaaminen koko Suomessa. Langattomien laajakaistaverkkojen kapasiteetin riittävyys on tarpeen tiedon huoltovarmuuden lisäksi myös turvallisuusviranomaisten VIRVE2-verkon toiminnan varmistamiseksi sekä monien toimialojen kuten logistiikan häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi.

Maaseutupoliittisen selonteon vain lyhyesti kuvaamia suosituksia on tarpeen täsmentää konkreettisiksi viestintäpoliittisiksi toimenpiteiksi viimeistään vuonna 2027 alkavan vaalikauden alkupuolella.

Yleisradio ehdotti LVM:lle "Turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista" -hankkeesta (TUUTTI-hanke) 29.8.2025 antamassaan [lausunnossa](#) toimenpiteitä laajakaistakapasiteetin turvaamiseksi koko maassa:

1b) Liityntäverkkojen kattavuuden ja toimintavarmuuden parantaminen

...

Yle ehdottaa, että valtioneuvosto asettaa 4G-, 5G ja 6G-taajuuksien toimilupiin koko maan kattavan vähintään 50 Mbits vähimmäiskapasiteettivaatimuksen viimeistään vuodesta 2032 lähtien sen varmistamiseksi, että suomalaiset mediasisällöt ovat koko yleisön saatavilla. Olennaista on, että vähimmäiskapasiteetti on tarjolla koko ajan eikä vain osan aikaa.

Mobiilioperaattorien investointitarve suuruusluokaltaan puolintuu, jos kapasiteettimittauksen kriteeriksi mobiilidatavastaanottoon määrätään Traficomin määräyksen mukainen suunta-antenni. Antenni-tv-vastaanotossa edellytetään tällä hetkellä Traficomin määräyksen mukaista kattoantennia, eli kustannusvastuu antenni-tv-vastaanoton onnistumisesta on jaettu verkko-operaattorin ja asuinkiinteistön omistajan kesken.

Vertailukohdaksi sopii Saksan telesäätelyviranomaisen Bundesnetzagenturin maaliskuussa 2025 Saksan mobiiliverkko-operaattoreille haja-asutusalueille vuodesta 2029 lähtien asettama 100 Mbits kapasiteettivaatimus

https://www.bundesnetzagentur.de/SharedDocs/Downloads/EN/Areas/Telecommunications/Companies/TelecomRegulation/FrequencyManagement/ElectronicCommunicationsServices/Decision2025.pdf?__blob=publicationFile&v=1

...

Liityntäverkkojen toimintavarmuuden parantaminen on toteutettavissa Traficomin määräyksillä SVPL 244 §:n nojalla.

Yleisradio ehdottaa, että liikenne- ja viestintävaliokunta toteaisi lausunnossaan maaseutupoliittisesta selonteosta esimerkiksi tähän tapaan:

“Laajakaistaverkkojen kattavuuden sekä langattomien laajakaistaverkkojen kapasiteetin varmistaminen koko maassa on normaalioloissa tärkeää suomalaisen yhteiskunnan ja talouden arkisen toimivuuden kannalta. Poikkeusoloissa viranomaisten mahdollisuus tavoittaa koko väestö perustuu keskeisesti laajakaistaverkkojen kattavaan peittoon ja riittävään kapasiteettiin koko maassa. Maaseutupoliittisen selonteon “Suositus 1: Varmistetaan kansalaisten ja alueellinen yhdenvertaisuus digitalisaatiotavoitteiden saavuttamiseksi” on siten tärkeä myös tiedon huoltovarmuuden turvaamiseksi.”

Suomalaisessa viestintäpolitiikassa ei ole tähän asti asetettu langattomien laajakaistaverkkojen toimitusalueen kapasiteettivelvoitteita. Toimitusalueen peittoalue-ehdot ovat johtaneet kattavaan peittoalueeseen, mutta jättäneet haja-asutusalueet vaille riittävää kapasiteettia. Yhteiskunnan toimintojen perustuessa nykyään nopeisiin laajakaistayhteyksiin on viestintäpolitiikassa tarpeen aktivoida lakiin jo säädetty kapasiteettivelvoite. Toimitusaluehdoissa kaikille kolmelle valtakunnalliselle langattomien laajakaistaverkkojen operaattorille asetettavat velvoitteet ovat kilpailuneutraaleja eli velvoitteet eivät vääristä näiden pörssiyhtiöiden välistä kilpailua.

Yleisradio Oy

Johanna Tuuri
Yhteiskuntasuhdepäällikkö